ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — ԹՎԱԿԱՆ ԹԻՒ — 1287 — ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ — 12 — ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 1872

ԳԱՆՄԱՆԴ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 գր.
» Գուսատաց » 10 ֆր.
Ամսական Կ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Գուսատաց » 5 ֆր.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փարա
Պանուրման ատոր մէկ անդամի համար 3 դուրուշ, երկու անդամի համար 2 դուրուշ, աւելի անդամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ

ՊԱՏՄԱՆԴ

Դուրս գալիք լրագրոց ճանապարհը խմբագրութեան դիրքն է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որեւէ թղթակցութիւն խմբագիր—Տնօրէնին անունի ուղղուի. Կ. Պոլիս, Զինկիլի խան, Մասխաթ գրասենեակը։
Համբաւ ծախքը չվճարուած նամակ չընդունիր։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հեռագիրն անցեալ շաբթու կը ծանուցանէր թէ Գաղղիոյ ազգային ժողովին յառաջիկայ գումարման ժամանակ Պ. Թիէր քանի մի կարեւոր առաջարկութիւններ պիտի ներկայացնէ. այն է նախ՝ երկրորդ խորհրդարան մի հաստատել, եւ երկրորդ՝ իրեն փոխանորդ մ՚ընտրել։

Այս առաջարկութեանց լուրը եւաւ կամ սուտ ջերմ միճաբանութեանց նիւթ եղած է Գաղղիոյ լրագրաց, մանաւանդ վոխ-նախագահի խնդիրն ուշնպէսի առարկութեանց առիթ տուած, որոյմէ կը տեսնուի թէ խնդիրը կարծուածին չափ պարզ բան չէ։

Փոխ—նախագահ մ՚անուանել՝ մէկէն ի մէկ պարզ եւ օգտակար բան մի կերեւի, կրսեն. պարզ, պարզհեռու. անուանելոյ համար ջուէարկութիւն մը բաւական է. օգտակար, որովհետեւ փոխ—նախագահ մի կեցած ժամանակ՝ կառավարութեան յանկարծ անդամալուծ մեռնելը կը փարատի։ Բայց ա՞վ պիտի լինի փոխ-նախագահը, խնդրոյն գժուարին կէտն այս է։

Եթէ Պ. Թիէր ինք պիտի առաջարկէ իւր փոխանորդը, ըսել է թէ արդէն պատրաստած է։ Բայց ինչ տեսակ մարդ պիտի լինի։ Նէմէ առաջարկած ընտրելին հանրապետական է, ժողովին մեծագոյն մասն իրեն կէս պիտի հանէ. իսկ եթէ միապետական, այն ժամանակ ալ բոլոր հանրապետականներն իրեն դէմ՝ հանելի դատ՝ բաց մեծցած միապետական ճիւղերն ալ պիտի գրգռէ։ Որովհետեւ միապետական այլ եւ այլ կուսակցութեանց ամեն մէկին իւր ընտրելին ունի։

Ուրեմն եթէ Պ. Թիէր առաջարկէ, արդիւնքը դառն կը լինի։ Ժողովին մեծագոյն մասը կը մերժէ նորա առաջարկած ընտրելին, եւ ասիկայ ինակաւարար հրամարական խնդիր կը ծագի։ Զատի չյուսացուիր որ Պ. Թիէր այսպիսի հաւանականութեան մի դէմ բաղխել ուզէ։

Գաղղիոյ մէջ հասարակաց ուշադրութիւնը դրաւող խնդիրներէն մին ալ Գաղէն Մարոչխոսի դատաստանն է։ որ՝ օր ըստ օրէ հաւաքուած տեղեկութեանց նայելով՝ մեծ ծանրակշռութիւն ստացած է։

Փարիզէն Գրիւսէլի նօռ լրագրին գրուած նամակ մի կըսէ թէ Գաղէն վերջապէս անժխտելի ճշմարտութիւնէն յաղթահարեալ՝ խոստովանեցաւ թէ Մարք—Մահոն մարոչխոսին հետ երթալ միանալոյ հրամանը ժամանակին ստացած էր։

Ասկէց զատ հաստատուած կերեւի թէ ամիսներանեալը կամ կասկածելին մինակ Գաղէն մարդասպանը չէ. զատ ստացանը պիտի ցուցնէ թէ ուրիշ զօրավարք ալ կարդրութեան անկումէն առաջ իրենց պարտականութեանց դրուած են։

Մինչդեռ, կրսեն կարդրութեան գլուխն զմեղ՝ կարուտ մնացող այն մեծ սիրաներն ու ազիրները կը գործէր, իւր կարգած ապարատան ալ միւս կողմանէ Մէյը մնանելիկը մարդերէր եթէ կարդրութիւնը կրնար այնչափ ուերատոց մէջէն դուրս ելնել եւ հին Օրէնագրական մարդն ալ վերանոր դուսնարիլ։

Կերեւի թէ զինարաբեստական արի սպայ մի յաջողեր էր իւր քաջութեամբ ու յաջողակութեամբ երկու մեծ ապ դուրս հանել Մէջէն, եւ Դիրմանական ոստիկանութեան հոկտուութիւնը խաբելով կամ յուզնելով, բարը ղինուորական թատրերը, տեղեկագրերը մատերմական ու գազանի նամակներն եւ այլ ամեն կարեւոր գրութիւններն աղատած էր։

Այն ամեն գրութիւնք Հիմա կ՚ընդօրինակին եւ ստարարելի երդոց թիւնները երեւան կը հանեն։

Ասոնցմէ կը հասկցուի թէ ինչո՞ւ համար Պ. Թիէր այն գրութեանց դատաստանական հրատարակութեան մէջ ծանր անպատեհութիւններ կը տեսնէր՝ ի սկզբան, բայց հիմայ կուզէ որ հրատարակութիւնը բարձրագոյն երեւան երթէ։ ուստի եւ ազատ ստարարէզ կը թողու դատաստանին։ Վերջապէս գործն հիմա այն վիճակին հասած է, որ չկարենար թէ ամբաստանեալը կրնայ պատմել ազատ մնալ՝ երբոր մեղադրութիւնը դատաստանու հաստատուի։ Նմանապէս չկարենար թէ հասարակաց դրդռեալ կարծիքը կրնայ դատաւորաց վերայ ճնշում բանեցնելով Գաղէնը դատապարտել ազ. եթէ՝ ընդ դէմ ամենայն ակնկալութեան՝ ամբաստանութիւնները զրկին։

Գերմանիայ կառավարութիւնն սրբոշեց որ յառաջիկայ գարնանմէր տարեն սկսեալ Այլսաս եւ Լորէնի դատաստանական դպրոցներուն մէջ Գաղղիերէն լեզուին տեղ մը պիտի դարձրի եւ Գերմաներէն ուսուցուի։ Ըսել է թէ, Լորէնի մէջ մանաւանդ, ուր Գաղղիերէն միայն կը խօսուի, ազգայք իրենց մայրենի լեզուն մէկ կողմ դնելու կամ մոռնալու պիտի ստիպուին։

Նրբոպիոյ ամենէն ընտրելագոյն կամ յառաջադէմ կոչուած երիտասարդներուն մէջ ոյսպիսի մէկնոգարարան բռնութիւն մ՚ուսուցիչ սասկալի է, եւ մարդասիրութեան ոյս յեսաղարձին վերայ հանցի ազնարհ իրաւունք ունի Գաղղիոյ հասարակաց կարծեաց հետ յուզելու։

Լոնդրայի մէջ սար օրերս հիտաքրքրաշարժ դատ մի կը տեսնուի։ Լոնդրայի փոստոյի տեղատարութեան մեծ տասներէն մէկուն անուանը Գ. Ջ. Բէրքինսն խիստ սարսափելի պարապոյցի մէջ կտակ մ՚ըրած լինելով, ընտանիքը կը բողոքէն այն կտակին դէմ։

Ահաւասիկ եղելութեան պատմութիւնը։

Ասկէց մէկ տարի չափ առաջ դիշեր մի՝ Գ. Բէրքինսն իւր դրատունէն մէջ միայնակ նստած տուժաները կը քննէր. յարս յարմարած պատուհանէն ներս կը մտնեն, եւ մէջերնէն մէկը Գ. Բէրքինսն ուժով մը բռնելով որ չշարժի եւ ձայն չհանէ, միւս երիցը նստա տեսակը կը զարդեն։

Գ. Բէրքինսն շատ ճգնելով վերջապէս բերնին վերայ դրուած ալգիլը քէն կապատի։

—Գրաստատո՞նը, կը գոչէ, ձեղ կը ճանչնամ։

Կը կարծե՞ս, կրսէ գողերէն մէկը հեգնելով, սպասէ քիչ մի։

Եւ զայն դրկածին պէս կը վերցնէ տեսուկին մէջ կը նետէ, որ չուվոսանց մեծ էր, եւ գանակը կը դոցէ։

Յետոյ չորսն ալ կը վազեն կերդիան։

Ցանը մէջ դանուողները՝ պատուհանին շատ այնքան գոցուելուն ձայնը լսելով կը վազեն Գ. Բէրքինսնի սենեակը կերթան դիշերազգեստով, եւ խեղդուկ ձայն մի կը լսեն անուկին մէջէն։

Աստուա՛ծ իմ, կրսէ Գ. Բէրքինսնի հղբոր գանարը դալ հիմարով, հարկ զարդարս անուս կը դրկ հն։

Այն ժամանակ ոդրադին ձայն մի կը լսուէր որ կրսէր։

—Դարբին մի։

Վազեցին դարբին մի բերին, բայց նա յայտնեց թէ սենուկը բանալու կարող չէր։

—Դանկեցէք սենուկը. եւ շուտով բմիչկ մ՚ուրբահանայ մի բերէք, գոչեց այն ժամանակ սենեակատերն հեկեկալով։

Բմիչկն եկաւ։

—Ցորվեցէք, բաւ Գ. Բէրքինսնի, ո՞ր ալ ժամանակ կրնամ այս սենուկին մէջ ապրիլ։

—Երկու. ժամ, պատասխանեց բմիչկը։

—Դարբին, քանի՞ ժամ պէտք է քեզ սենուկը ծակելոյ համար։

—Երեք ժամ։

Այս պատասխանին վերայ լռութիւն տիրեց։ Գ. Բէրքինսնի դէշցել էր։ Բառերդ մ՚նորը նորէն ձայնը լսուեցաւ։ Աղաչեց դարբինին, որ սենուկը ծակել սկսի, եւ նստոր մի խնդրեց։

Երեսուն նստարն, եւ այն ժամանակ Գ. Բէրքինսնի՝ ի գայրացումն իւր ընտանեաց՝ որք քեռորդիներէ եւ հեղասորդիներէ կը բաղկանային, իւր բոլոր հարստութիւնն իւր խոհարարուհուն կտակեց։ Ի փարձառութիւն

անկէ վայելած երջանկութեանս։

—Ապերա՛խտ գոչեց Բէրքինսնի եղբոր դուստրը։

—Ջարուճեմի՛ ձեր գոչէց եղբօրորդիներէն մին։

—Յե՛ զ ՀՅն. կրսէր խանդարուելով եւ սենուկն հանելուելով։

Նոյն միջոցին երեքն սկսան ոսկրական ոգոմ քնելը կարդալ Գ. Բէրքինսնի ալ ջերմեռանդութեամբ պատասխանեց. յետոյ սաղմոս մ՚երգեց։

Գոնէ մի վարձկան հարբ ոգոմնոր Լոնդրայի փոդոցներուն մէջ երգեցուած ոգրուածն յուցքի մի դարձաւ։

Յետոյ յանկարծ ինքնահնար դերամական երդ մ՚երգել սկսաւ։ ուր Գոլոգային մէջ առնուած ապուած այլ եւ այլ արժեցիները կը թուէր։

Խեղճ մարդն իւր խելքը կորուսած էր։ Ցանկարծ լռութիւն տիրեց։ . . .

Սակայն դարբինը միայն կարդացաւ։

Երկու ժամ հարը սենուկին վերայ քառակուսի մուտք կտրած էր։ զոր վերջապէս կռանի հարուածով կտրեց նեռեց։

Բայց, ուա՛ղ, ուշ մեռցած էր։ Գ. Բէրքինսնի ոչիրը վերջին անգամ բացաւ գոցեց եւ հոգին փչեց։ Արիւնն այն աստիճան գլուխն նստած էր, որ դէմքը բոլորովին կապոյտ էր։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնդրա 19 սեպտ.

Մինչ գիւրիւս փաշան երեկ իւր ընտանեաց հետ մեկնելու ատկիս Կ. Պոլիս երթալոյ համար։

Փարիզ 20 սեպտ.

Գ. Թիէր երէկ իրիկուն թնդանոթի փարիզ եկաւ եւ այսօր պատասխանէից խորհրդին նախագահեց։ Երեք շաբաթի պիտի մնայ հոս։

Վիէննա 21 սեպտ.

Աւստրիական նստաւորաց պարտած զրոյցներուն հակառակ՝ խիստ լաւ ընդունելութիւն գտաւ Թուրանի քարերուն մէջ։

Պերլին 21 սեպտ.

Գերմանական խորհրդարան Գ. Բիւսակ Գերմանիոյ դեսպան արոշուեցաւ Լ. Կ. Պոլիս։

Պերլին 22 սեպտ.

Կառավարութիւնն հրատարեց Պանքան որ իւր դրամագիրը բարձրացուցեր դարձնէ։

Մարսալիա 21 սեպտ.

Գ. Լամն Աբրա անձեր ճանչուելով մայր տարուեցաւ։

Փարիզ 21 սեպտ.

Գերմանիոյ գեսպան Արնիմ կամաց Գաղղիա կենալէն զատ չկենալով հրամայուսական տուաւ։ Նէմէ հրամարակունն ընդունաւ, ուրդը պարտաց պիտի մնայ։ եւ ընդարձակ գործերն հեռագրաց պիտի տեսնէ։

Դար փոխանակութեան հաշուոյն կարգադրութիւնը հոկտ. 15ին մնայ։

Շոմպէրի 21 սեպտ.

Պ. Կամպէթթա՝ կոչունքի մի ներկայ գտնուելոյ համար հոս եկաւ։

Պէնաէր 22 սեպտ.

Կոյսին Յաէտա գնաց։ Հոնկէց ալ Վլատիմիր շոգենաւով Լիվատիա պիտի երթայ։

Պէյրութ 22 սեպտ.

Իշխանին բռնակիր օգնական Պ. Նիքոլիչ՝ Կ. Պոլիս ըրած գեսպանութենէն վերադարձաւ։

Ազգային Ժողովոյ յատուկիկայ նըստին մէջ մաքսական ապրանքներուն վերաբերեալ չափաւորութիւնք պիտի տուն Լաբիուլթիւն

Դահիրէ 21 սեպտ.

Կը հաստատեն թէ Խարթիոն օրվէն այսօր փաղը Կ. Պոլիս պիտի երթայ։

Փարիզ 22 սեպտ.

Պ. Թիէր Ֆոնթենպլո պիտի չերթայ, այլ Փարիզ պիտի մնայ։

Պ. Կոմպէթթայի յորդորանք Շոմպէրիի ռամիկապարականք եւ կենցան 1792ի հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ, այսօր տարիք կոչունքէն։

Վիէննա 23 սեպտ.

Պերլինի մէջ՝ արժէթղթերն իջնալուն պատճառաւ հոս ալ իջան։

Թիւրին 23 սեպտ.

Հայոց Սրբազանագոյնը (՞) խնդակցութիւն ուղղեց հին կաթոլիկաց համայնքին։

Լենպա 23 սեպտ.

Մենագրումոյ գրամ կը զրկուի Եւրոպա։

Լոնդրա 21 սեպտ.

Ցամ. Քոնս. 51 7/16
փոխ 1869 93 1/2
» 1871 72 3/8
Ընդ. Բանս. 92 1/4
Պիրան 21—22
Մոնէ 41—42 1/2

Լիվերբուլ 21 սեպտ.

Բամբակ Ա. Ն. 9 7/8
Ծախուած 8000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաբաթ օրը Բ. Դրան պաշտօնեայք վերջապէս ծխախոտի խնդրոյն վերայ խարտիրդ ընելով քանի մը անօրէնութիւններ ըրին, որոց նպատակն է, կրօնի հաստատութեան դէմ բռնութիւն ու չարը մենաշնորհի վարձակալոյ շահուն հետ համաձայնեցնելը եւ հրնար եղածին չափ ժողովուրդը գոհ ընելը։

Պատմաբարպէս (կրօնի թէ՝ մենաշնորհութիւնը պիտի ջնայ չը ծրարուած ծխախոտ հայթայթել ու մին տեսակէ, եւ պատչան գնով վաճառել։ Կառավարութիւնն ալ պիտի հոգ տանի մենաշնորհութեան արտօնութիւնը պաշտպանել։

Լուր կայ թէ արտաքին գործոց պաշտօնատան ընդհանուր քարտուղար Համամճեան վարեմ. Սարգիս էֆէնտին Հռոմի Ղամանեան գեսպան անուանած է։

Զինճիրլի-Գուլուլի պաշան երէկ կատարուելիք մեծ զօրահանդէսը հինգշաբթի օրուան մնացած է։

Կրսուի թէ Բունոց Պատրիարքները վերատին համաձայնած են Պուլգարական խնդրոյն վերայ, եւ հետեւարար Սինոդին կ՚ուսմարուելուն արդելք մնացած։

Լա Թիւրքի կը պատմէ թէ անցեալ շաբթու երկու տիկնայք չ՚գիտնալով որ Գալատադի զօրանոցին քովնտա մնացեալն արդիլեալ է, նաւակով հոն կը մտնեն, եւ երբոր ցամաքն ելնելու վրայ էին, երկու զօրակոն կը վազեն նաւակը տակն ի վերայ կը դարձնեն եւ երկու տիկնայք ծովը կ՚ինան, ուսկից յետոյ դուրս կը հանուին մարած։

Լա Թիւրքի այս լուրը տալէ եւսեւ կը յաւելու իրաւամբ.

« Այս առթիւ դարձեալ բարձրաձիգ Միտհաթ բաշայի անուշաս խոտութիւնը կը հրաւիրեմք անուրան զօրականաց սմանց անձերուն ընթացքը միրայ։ Սմին վայրկեան թաղուքիս փողոցներուն մէջ քրիստոնեայ կանայքը կը մնան ու կը կսմիսանեն։ Ուստի ամին նկատմամբ կը կրկնենք թէ ատիպազական հարկ կայ այս բռնութիւնները գոսկերայ։ որոյ միակ միջոցն է յանցաւորները խստիւ պատուհասել։

Իպրէթի լրագրին դադարման պայմանաժամը դեռ չ՚լրացած՝ հրատարակութեան հրամանն արուեցաւ։ իսկն։

Գալատադի զօրաց պահականոցին հարիւրապետը՝ որ անցեալ հինգշաբթի օրն իր զինուորները սովորեցնելով բաղմութեան վերայ քարկոծուած, եւ Դալաթիոյ ոստիկանութեան պաշտօնն անարգած էր, պաշտօնէ ձգուեցաւ։

ԱՂԴ

Հեռագրայ եւ թղթատարութեանց պաշտօնատունը կը ծանուցանէ վաճառականաց թէ՝ Հինգապի եւ Նէմէնի հեռագրական գիծերուն շինութեան համար պէտք եղած նիւթոց տատակարարութիւնն ստանալէն պնտահատութեան պիտի դրուի։ Յետոյ

Հիպպոկրատ՝ Մաքրօքէիոյ (Իրկոնոդրաս ըսել է յունարէն) անունով ժողովուրդ մը կը յիշէ, որուն այս անունը ստուար է անոնց դէմ՝ որ երկայնութեան պատճառաւ։

Ստրաբոն կը յիշէ Սիժին անունով ժողովուրդներ, որք կամկատ. մատակայները կը բնակէին, եւ նշանաւոր էին իրենց գանկին եռաւէ կազմի լայնութեամբը։ Ընդհանրապէս ժամանակաց հետ գանկերը կամ Զինաց քարտերը գրեթէ կանգնեալ գլուխ մ՚ունին։ Սմերիկայի եւ Ամիանու ժողովուրդներն անհամեմատ եւ այլանգակ գլուխներ ունին։ Ոմանք քառակուսի, ոմանք եռանկիւնի գլուխ ունին։ ոմանց գլուխը սեղի, ոմանցը ասնձի ոմանցն ալ դնոտակի ձեւ ունի։

Այն գլուխները՝ որոնք իրենց մարմնոց պզտիկութեանը հարեր են, ինչպէս ազգայոց ու Թղուկներու (ճուճէ) գլուխները։ բիժացած ծոյլ եւ թմրած մարքի նշան են։ Շատ փոքրիկ գլուխ ունեցողները թեթեւ օրիկ։ լոզդոզդ եւ սպրուշ միաբ մի կունենան, եւ ըստ ոմանց քիչ ընդունակ են։

Մինչեւ խաշորութեամբ գլուխ ունեցողները՝ ուղիղ բան եւ սուր միտք մ՚ունենալու, ոմանքն յորմանն ու ընդունակ են։

Գ.

ԴԵՄՔ

Դեղեցիկ դէմք մը՝ անաստանաց ամենէն հրապուրիչն ու հմայիչն է։ կրսէ Պուլէր։

— Լայն եւ մեծայան դէմք մը։ զուարթ, զուարճալից, բայց սակաւ խորհրդածոյ բնաւորութեան մը նշանն է։

— Սեղմեալ, պզտիկ ու նիհար դէմք մը։ խորհրդութեան, խոհեմութեան։ խնայող ու կեղրանայուսոյ հոգւոյ նշան է։ — Պարարտ, թարմ ու կլորիկ դէմք մ՚ունենալը՝ մարդասէրն (էնֆաթիք)։ խաղաղութեան ու զղջութեան քիչ ընդունակ կազմի մը տէր լինելու։ բայց՝ բայց դանդաղ ու ծոյլ բնաւորութիւն մ՚ունենալու նշան է։

— Բաւական թուշերով եւ սուր կզակով ոսկրուտ դէմք մը՝ մարդասէրն խաւնուած մը։ անդադրդրդ յամառութեան ու ամենասամառնեի զարծոց ընդունակ ու յամառութիւն տունեցող բնաւորութիւն մը կը ցոյնէ։

— Ցարիքէն առաջ կղզած ու կընճռուած դէմքերը՝ բարոյական կամ բնական տառապանաց նշան են, եւ թէ թարուն։ կասկածոտ, դժնեայ եւ վէս բնաւորութիւն մը կը ցոյնէ։

— Այն դէմքերը՝ որք երկուսանք միաչափ չեն կամ անկանոնաւորութիւն մը կ՚ընծայեն իրենց վրայ։ զոր օրինակ ինչպէս է ծուռիկ մուռիկ քիթ մը։ մեկզմեկէ առաւել կոյր կամ նուազ գանուող թուշ մը։ շեղաձիգ աչք մը կամ քիթ մը։ անկարգ ու աղճատուած մարքի մը նշանն են։ Այն իրարանցութեան պատճառը երկու ընդդիմին կիսագնոց տարածութեան ու զարտութեան անկանոնաւորութիւնն է։

Երկու զգայարանքներն։ ինչպէս են աչքն ու ականջը։ որոնց դրրուկը չարաթ օրը Բ. Գանէն Պատրիարքարան եկաւ։

Տրապիզոնէն կը գրեն մեզ թէ տեղւոյն ազգային ընդհ. Ժողովը վիճակին Պատրիարքական փոխանորդ Գերն. Նազարեանց Պատրէոս վարդապետն գոհ լինելով։ Յանմանաղրութեան արամագրութեանց համաձայն Տրապիզոնի վիճակին առաջնորդ լինելոց յիշեալ Գեր. վարդապետը։

. . . Խմբագիր.

Հաճեցէք, կարդալեմ այն փոքրիկ դիտողութեան անկիւն մը շնորհել ձեր պատուական թերթին մէջ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՈՒԹԻՒ ԽՆԴԻՐ

Աշխարհագրաւ լեզուին կանոնները քերականութեան մը մէջ հաւաքուելով դեռ հրատարակուած չըլլալուն համար թէ եւ ամեն մարդ իր քմայքը համեմատ կը գրէ ու կը խօսի կոր ատոր։ բայց եւ այնպէս մայրաքաղաքի բերանին մէջ գտնուած լեզուին մասն եւ մանաւանդ ներդաշնակութեան օրինաց ալ հակառակ չըլլալուն համար ակնջի գարիած չունի եւ ուշադրութիւն ալ չի գրգռեր։

Բայց երբ կը տեսնենք որ գրագէտ ու հնաւտ անձինք։ ինչպէս նաեւ լրագրաց մէջ քանին։ լեզուին ամենէն փափուկ կանոններէն մէկին հակառակ՝ նորատաղծ եւ անսխորժ բովանդակութիւն մը կանոնն։ կը ցաւինք եւ ի օրուէ կը փիրաւորինք՝ մտածելով որ մեր ազգայինք իրենց մայրաքաղաքին մէջ գարձոյ լեզուին յարգը չին ճանչեր դեռ։ եւ արժէքն ու արժանիքը չզգալով։ քննելու ու խուզարկելու աշխատութիւնն անգամ կը գրանան։

Օրինակի համար որչափ բազմաքանկ լայ կայ մեր լեզուին մէջ։ ժողովուրդը եւ մանկիկը լաւագոյնս գործածած է անոնց։ եւ որ չափ ալ միտանկ բայ կայ անոնց այ՝ մանկիկը օրոցած է։ միտանկ ըլլալով երեքէն աւելի բայ չունինք։ որ են տալ։ գալ։ լալ։

Որպէս քանի մը Հայրապետաց եւ մանկիկաց ամենուն ալ անխտրաբար գործածելու ասոյթութիւն մը ստեղծեր են բան քանց։ եւ ասով դէրիցիկ բացատրութեան մը տեղ անհամ եւ ակնջի անախորժ մեկնաբանութիւն մը հնարել կը ջանան որ ամենեին պատճառ չունի։ մենք որ լրագրին արժէքը ճանչցողներէն եւ անկեղծաբար գոյզնիներէն ենք։ լեզուին այս եւ ասոր նման չատ մը խարդութիւններուն համար չատանց՝ ի գիր լրագիր ձեռագրելու անգամ ատած չունինք։

Անուրանալի ճշմարտութիւն է թէ՝ քերականութիւնը չէ որ ժողովրդական բերանը լեզու կը դնէ։ այլ ժողովրդեան լեզուն է որ գրականութիւնը կը յօրինէ։ ուստի եւ մեր գործը անոր նորանոր կանոններ դնել չէ։ այլ անոր գործածածներուն ուշի ուշով դիտել եւ անոնցմով հա

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԾԱՂԿԱՓՈՆՋ ՄԸ ՓԱՂ.

Ի ՏԸՊԼԷ

ԴԻՄԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Նարուածք—Ոչքեր—Գլուխ—Դէմք—Ցակատ—Քիթ—Բերան—Ական—Ականջ—Ական—Վիզ—Պարանոց—Մազ—եւ իրենց գեղեցիկ թիւնները։

(Շարունակութիւն թիւ 1286)

Գ.

ԳԼՈՒԽ

Գլուխը մարմնոյն էն ընտիր մասն է։ որ զմարդն բոլոր ապարատաց մէջ ամենէն գեղեցիկն ու հանճարէն կը հանդիսացնէ։

Գլխոյն գեղեցկութեան համար՝ սա կրսենք միայն թէ, երբ հին ժողովրդոց պատմութիւնը կընթեռնունք, կը տեսնենք որ իւրաքանչիւր ազգ գլխուն գեղեցկութիւնը ասոր այլ, եւ այլ ձեւ տալուն մէջ կը գտնէին։ Ոմանք կը կլորցնէին։ ոմանք կը տափակցնէին, ոմանք ալ կ՚երկնցնէին իրենց ազգ գլուխները։

Գ.

ԳԵՄՔ

Դեղեցիկ դէմք մը՝ ամենասանաց ամենէն հրապուրիչն ու հմայիչն է։ կրսէ Պուլէր։

— Լայն եւ մեծայան դէմք մը։ զուարթ, զուարճալից, բայց սակաւ խորհրդածոյ բնաւորութեան մը նշանն է։

— Սեղմեալ, պզտիկ ու նիհար դէմք մը։ խորհրդութեան, խոհեմութեան։ խնայող ու կեղրանայուսոյ հոգւոյ նշան է։ — Պարարտ, թարմ ու կլորիկ դէմք մ՚ունենալը՝ մարդասէրն (էնֆաթիք)։ խաղաղութեան ու զղջութեան քիչ ընդունակ կազմի մը տէր լինելու։ բայց՝ բայց դանդաղ ու ծոյլ բնաւորութիւն մ՚ունենալու նշան է։

— Բաւական թուշերով եւ սուր կզակով ոսկրուտ դէմք մը՝ մարդասէրն խաւնուած մը։ անդադրդրդ յամառութեան ու ամենասամառնեի զարծոց ընդունակ ու յամառութիւն տունեցող բնաւորութիւն մը կը ցոյնէ։

— Ցարիքէն առաջ կղզած ու կընճռուած դէմքերը՝ բարոյական կամ բնական տառապանաց նշան են, եւ թէ թարուն։ կասկածոտ, դժնեայ եւ վէս բնաւորութիւն մը կը ցոյնէ։

— Այն դէմքերը՝ որք երկուսանք միաչափ չեն կամ անկանոնաւորութիւն մը կ՚ընծայեն իրենց վրայ։ զոր օրինակ ինչպէս է ծուռիկ մուռիկ քիթ մը։ մեկզմեկէ առաւել կոյր կամ նուազ գանուող թուշ մը։ շեղաձիգ աչք մը կամ քիթ մը։ անկարգ ու աղճատուած մարքի մը նշանն են։ Այն իրարանցութեան պատճառը երկու ընդդիմին կիսագնոց տարածութեան ու զարտութեան անկանոնաւորութիւնն է։

Երկու զգայարանքներն։ ինչպէս են աչքն ու ականջը։ որոնց դրրուկ

...աքաղաքացի մը կայմել է, որմէ կը ծնի քերականութիւնը։ Մենք այս հաւաքածոն չունինք դեռ եւ չունենալիս ալ ամօթ է, մեր կը մնայ գանուած գեղեցիկ կանոնները ալ որհամարհել։

Անուանովը չ՝ յիշենք, բարեկամներնէ ոմէկը իր խօսակցութեան մէջ էն ու էդը մեռանգամայն չգործածելու ուխտ ըրած է։ լսելու արժանի բան է թէ ժրչամի երկիւղութիւն եւ ինչ ասոնցմէ չիմացու։ թիւն կը պատահի կոր իմաստից մէջ։ ինքն ալ երբեմն չուարեալ կը մնայ։ եւ այս՝ մեծ դժուարութեամբ բերնէն չկարենալու համար արտաքոյ կարգի ուշադրութիւն ըրած ժամանակն է։ իսկ մէկ երկու վայրկեան խոսակցութենէ եռքը ալ չատուց մոռցած է։ եւ մենք իրեն կը յիշեցնենք ըսելով թէ «դարձեալ վատուցիր։» Այս կերպ ձեռնարկութիւնները հոսանքի մը պէս յոպոպ կը նմանին։ ամբողջ ազգի մը ճաշակը վիսել ուզելու չափ յանդգնութիւն է։

Շատ անգամ այս յեղաբեր խնդրոյն վրայ վիճաբանութիւն եղած ատեն դատաւորներուն մէջ խոսուած բարբառոյ զանազանութիւնները առարկութիւն բերած են մեզ, որոնց համար արդէն արուած պատասխանը հոս ալ կը կրկնենք։ — Այս գուսան կայ որ մէրիկեակ կու մանիկը կը գործածէ բոյերուն հետ։ ինչպէս կու տեսնեմ։ կու սիրեմ։ գաւառ կայ որ կի կը գործածէ։ ինչպէս կի խոսի։ կի մարի եւ այլն։ գաւառ կայ որ մեր կոր մատնիկը կը ի կամ էր ի կը փոխէ։ ինչպէս կիս գամ կը։ կիս գաս կը։ կիս գայ կը։ կուգամ էր։ կ՝ասնեմ էր։ եւ այլն։ Բայց գաւառ կայ՝ գաւառ ալ կայ։ եւ Պոլսոյ գաւառին միանեալն վրայ ունեցած առաւելութիւնը բացարձակ կերպով եւրիկանապէս յայտնի է։ վասն զի բոլոր Ցռէիսատանի մայրաքաղաքն է Պոլիս։ հոս կը գտնուի դպրոցաց։ լրագրաց։ արուեստաց։ դրագիտաց։ լեզուագիտաց մեծագոյն մասը։ հոս է ուսանող կեդրոնը։ յարաբերութեանց։ փոխառնութեան եւ յաղագակցութեան ճիւղերն ու ճառագայթները այս քաղքէն կը մեկնին դրսէն չեն դար։ մնան եւ ամեն տեսակ նորաձեւութիւններ ասկէ կերթան գաւառները կը տարածին։ ամեն տարի հազարաւոր մարդիկ դրսերէն կուգան Պոլիս։ քանի մը տարի կը կենան։ քիչ կամ շատ։ վերջապէս մեր լեզուէն կը գրեն խեղ մը բան ու կը տանին իրենց երկիրը։ Գանի հազի Պոլսէն դուրս կը գաղթէ ու գաւառէն բան մը խոսք մը արտասանութիւն մը կը բերէ։ դրսերէն չի գար կոր թատրոններուս համար գերատան։ բայց տակէ կերթան կոր գերատաններ թատրան բանալու համար։

Արդ։ թէ եւ դէ։ ալ ըլլայ մեր խոսած լեզուն։ թէ եւ միւս գաւառներուն մէջ խոսուածներէն շատ վար ալ ըլլայ արժէքով հնչման գեղեցկութեան կողմանէ։ արտասանութեան կերպին նկատմամբ եւ այլն եւ այլն։ կամայ ակամայ մերը ոմիսի

թիւնն երկաստեք կատարեալ հաւասարակշռութեան մէջ չլինելով ընդունին վրայ անհաւասար զգացողութիւնն (զգայուն) մը կը ստաջորնեն։ ուրիշ յառաջ կուգան նուազ զարմանութեամբ ընդունողներ ու հաշմ գուշակներ։

—Դէմքին գեղեցկութիւնը իր երեսին բոլոր կէտերուն ներդաշնակաւորութիւնէն կախուած ունի։ բայց կրօրակին (օվալ) կատարելութիւնը դէմքի գեղեցիկութեան հիմն է։ եւ այդ կրօրակին կատարելութեան մեծ կամ հեռի լինելէն է որ դէմքը գեղեցիկ ու աղնիւ ձեւ մը կառնու։ կամ իր հրապոյրը կը կորսնցնէ։

Դէմքին կրօրակը (օվալ) երկու գծէ կազմուած է։ որոնք կզակին առկողմն յոգակազէն կ՝ մեկնին։ ընդլայնուելով կը բարձրանան եւ կերթան ի կատար ճակտին իրարու կը կցին։ այնպէս որ՝ հոն շրջանակի մը ապերը կը կազմեն։ դէմքը՝ ըստ դիմագիտաց՝ ներք հայ ատարատարած կողմնակի դուռներու բաժնուած է։ առաջին դուռ

ատին՝ ճակտի դագաթէն մինչեւ յոնքերն։ երկրորդը՝ յոնքերէն մինչեւ քթին ծայրը։ երրորդն ալ քթէն մինչեւ կզակին ծայրը կը տարածի։

Այս երեք դասերուն կատարեալ ու կոկիկ կազմաւորութիւնը՝ դէմքի գեղեցիկութեան պահանջած անհրաժեշտ պայմաններէն մին է։

Լ.

ՃԱԿԱՏ

Ճակատն հանճարոյ խանձարուրն ու օրօրանն է։

Ճակատն իր ակդնաւորութիւնէն մինչեւ յոնքերուն ներքեւն առնելով կրնանք բաղդատել այնպիսի պատկերի մը որոյ վրայ անհատին զգացումներն եւ գիտութեանց ու արուեստից համար ունեցած կարողութիւնքը թուանշանի պէս գրուած եւ նշանակուած են։

— Բարձր եւ լայն՝ բայց լաւ հաստատուած ճակատները ճոխ հանճարոյ մ՝ անվրիպելի նշանն են։

Ալիմպական Աբսանոզին եւ Պարթենոնի Միներվային (Ամէնատ—իմաստութեան Աստուածուհի) լայն եւ բարձրագոյ իր ճակատները՝ յաւիտենական իմաստութեամբ մը լցի էին կարծես թէ։

—Գկարթիկ նեղ եւ սեղմաձեւ ճակատներն՝ ընդհակառակն աղքատ իմացականութեան մը եւ մտածմամբ սիսանութեան նշաններն են։

—Դիւրահուսան եւ շղարքորթ մարդիկ դէպ ետեւ փոսացած ճակատ մ՝ ունին։

—Անոնք որ ուղղաձիգ տափակ ճակատ մ՝ ունին, յանուն։ հպարտ, վէս ու կատաղի բնաւորութեան մը տէր են։

—Հնարամիտ հեղգ, անճարակ, աղկարամիտ եւ ապիկար անձինք։ իրենց գլխոյն ծաւալին բաղդատմամբ շատ ուսելի մեծ կամ շատ աւելի փոքրիկ գլուխ մը կունենան։

—Քառակուսի ճակատ մը՝ իմաստուն մտքի եւ իր ճաշակաց եւ ձեռնարկութեանց մէջ կարի հաստատուն եղող հոգւոյ մը նշան է։

—Խորշոմեալ, անհարթ եւ անհաւասար ճակատ ունեցողները՝ չղջքորթութիւն, խարտանկութիւն եւ ենդամութեան մէջ յամառ ամուսնութիւն մը կանենան։ Զորպիսիս՝ ուսակ եղած է՝ արդէն ճակատ կոչել։

—Հարիւրանակաւ դրիւք ակոս ակոս բոթ բոթ եղած ճակատները բարոյական կեղծաւորութեան, եւ խարանակ խորհրդածութեան մը նշան են։

—Ուղղաձիգ դրիւք խորտուած ու փոքրիկ եղած ճակատ ունեցողները՝ գայթակղոտ եւ միշտ ցասման ու քինոտ հակամէտ բնաւորութեան մը տէր կը լինեն։

—Որպէս զի ճակատ մը գեղեցիկ լինի, ոչ շատ բարձր, ոչ շատ ցած, ոչ շատ տափակ, ոչ շատ կլոր, ոչ շատ նեղ եւ ոչ շատ լայն լինելու է։

Մատերը պոյն պատկերաւ եւ դուգաչափ կերպով դասերուն՝ ի շարջ բաշխուելու են, այնպէս որ դէմքի կրօրակին(օվալ) չքնաղագեղութեանը նպաստէ։ եթէ տաղ դրիւք մը տեսնենք քիչ մ՝ անտեղեալ է։ ա՛լ ուսելի անհարմարելի է տեսնել ճակատ մը՝ որուն մազերը շատ վար կախուած են։

Ա. ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

...ինքնութիւնը։ մեր ազգեցութիւնը պիտի հանի դրսերը եւ քաղաքակրթեալ կոչուելու համար մեզի պիտի ուզեն նմանիլ բրնակատարար։

Ուրեմն պարտականութիւնդ է որ մեր որդի խոսած լեզուն մշակելու եւ նիմէ հնար է աւելի ուս գեղեցիկացնելու ու ազնուացնելու ջանալ։ եւ ոչ թէ գեղեցիկ ու հաճելի բան մ՝ ալ օտարի մէջ։ յարգը չճանչնալ ու հանենք նեռանք։

Այսչափ բաւ համարելով այս կէսաւ վրայ։ մեր այս ակար կարծիքը հմտագուներից ողջամիտ դատողութեանը կենթարկենք։

27 Մարտ 4 սեպտ. 1872 ՍՅԻՆ

Կ. Պոլիս

Այս նամակին ինչ ինչ կէտերուն վրայ մեր դիտողութիւններն յաջորդիւսով։

խմբագիր։

Որոնք որ յանուն յառաջդիմութեան ազգին գործի մը ձեռնարկած եւ փոքր ի շատէ անմնութիւն ցոյց տուած են քան չափու։ ժողովրդեան մէջ մոռցին հաւանութիւնը դրաւելով նոցա նիւթական եւ բարոյական ձեռնտուութիւնը ըստացած են։

Մեր ազգայնոց քիչ կամ շատ այս քաջալերական ընթացքն հետեւութիւն եղած է վերջին տասն տարիներու մէջ զանազան միջոցներով յոյսուս ազգին կրթուած ընկերութիւնները եւ այլ հասարակութիւնք։

Կրթասէր ընկերութիւնն ալ կրնայ ազգայնոց այս ընթացքին մէկ հետեւութիւնը սեպուիլ։ որ այս վերջին օրերուս մէջ նոր ձեւով մը յերեւան կուգայ։ իրեն նպատակ ընտրելով «ուսման յարմարութիւն ունեցող ազգային աղքատիկ երկանոր մանկաւորն նիւթական պէտքերն հոգալով զանոնք բարեկարգ վարժարանաց մէջ դասատիարակել սալ իր պաշտպանութեամբը» իր նիւթական կարողութեան ներածին չափ։

Պրիտանէ ընկերութիւնը այս նպատակին պիտի ծառայէ հաւատալով թէ ազգ մը այն ատեն ճշմարիտ յառաջդիմութեան չաւզին մէջ մտած է։ երբ զինքը նեղեցնող ժողովրդեան ամէն դասուն մէջ գաղտնիարակութիւնը ծաւալած է։ Կրթասէր ընկերութիւնը իր ընտրած գեղեցիկ եւ բարոյագուտ նպատակովը յենուած կարգայ օշ թէ իր գործունէութեանը վստահելով։ այլ իր անդադրդ յարատեւութեամբը յառաջդիմասէր ազգայնոց համակրութեանն արժանանալու եւ անոնց նիւթական ձեռնտուութիւնն ու քաջալերութիւնը առանալու յուսով։ *

Արդէն բաւական նպաստ գտած եւ մի քանի օրէ ի՛նչ անուերանց մանկունք

---

* Կրթասէր ընկերութիւնը իր անկեղծ նորհակալութիւնը կը յայտնէ հրապարակի այն թերթերուն, որք չընդունելով իրենց գրիչն։ բարեհաճեցան ազգասիրաբար յառաջ քան զմեզ ազգայնոց ուշադրութեան յանձնել մեր այս ձեռնարկն եւ ի նպաստ հրաւիրել զանոնք։

Նաժոդով մը կազմելով՝ Ազիզիէ թատրոնին մէջ ամսոյս 18ին երիտասարդաց երկրորդը ԹՈՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԱՆՑ ի ներկայացումը տալ որոշած են եւ կը հրաւիրեն յառաջդիմութեան բարեկամ մեծապատիւ հասարակութիւնը այս մեծաշուք երեկոյթին՝ զոր իր ներկայութիւնովը փոխմութեանը բարձրացնելու համար նոյն թատրոնին չը վերարերող համբաւաւոր դերասաններ ալ խմբին միացուցած եւ բազմաձեւ պատրաստութիւններ լրած են։

Այս հանդէսը պատուելու յաճարութիւն ունեցողները յարմար տեղ գտնելու համար կրնան այժմէն դիմել առ. Մկրտիչ տղա Բաթերեան Գոյումճը չարչը Գարամանլը վրայոց։

Մարտիկ տղա Փափազեան լուսանկարիչ Օրքնաբոր պաշը։

Եւ Տիգրան տղա Գալէմեան խանկիւտոր, Աշը պատէմ։

Հետեւեալը ատան պատուաւոր անձնոյ ստորագրութեամբ առ մեզ ղրկուած է հրատարակելոյ ինդրանօք։

«Ես իմ որդիս եմ անուանեալ կոստանդին վերջին ներկայացման միջոցին Պ. Ֆասուլեանեանի իր կողմէն յանձնուցած անվայել մէկ խոսքին համար սուլելով տհանութիւն յայտնած լինելիս ծանուցանելով՝ կը մերժեմ փոյթ մէջ հրատարակուած նամակի մը առ խոսքը թէ «նոյն՝ սուլող Պարոնն հեղինակին արքանեակի լինելուն տիսնուտես էի»։

Քանզի ուսլողը մէկ Պարոն մը չէր, այլ դրեթէ ամբողջ ընտանեկան պատուոյ նախանձախնդիր հասարակութիւնը։

(Յորդորոյ)

խմբագիր։

Ցառաջիկայ հինգշաբթի սեպտ. 14ի գիշերը։ մեծանամբաւ Վիքթոր Հիւկոյի «Թշուառներ» անուն նշանաւոր թատրերգութիւնը մանաւոր խնամով պատրաստուած պիտի ներկայացուի։ Ի նպաստ Տիկին Պոյնա Ֆասուլեանեանի։ ուստի այս հաղուագիւտ երեկոյթը Ձեր պատուական թերթին միջոցաւ ի գիտութիւն հասարակութեան հրատարակել բարեհաճեցէք։

Ե. ՎԱՐԴՈՎԵԱՆ

1872 սեպտ. 10

Իւսկիւտար

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԴԻՄԱԹԷՆ ՓԱԽԱՌ ՍԱՐԴ ՄԸ

ԵՍ

ԴԻՄԱԹՈՑ ՍԱՐԳՍՅԱՆԴԱԿԻ

ՏԻՏՐ Ա.

Կը գտնուի ամէն հայ դրավաճառաց քով եւ Կումրկի գլխաւոր պատաքան։

...թիւն մը կանենան։ Զորպիսիս՝ ուսակ եղած է՝ արդէն ճակատ կոչել։

—Հարիւրանակաւ դրիւք ակոս ակոս բոթ բոթ եղած ճակատները բարոյական կեղծաւորութեան, եւ խարանակ խորհրդածութեան մը նշան են։

—Ուղղաձիգ դրիւք խորտուած ու փոքրիկ եղած ճակատ ունեցողները՝ գայթակղոտ եւ միշտ ցասման ու քինոտ հակամէտ բնաւորութեան մը տէր կը լինեն։

—Որպէս զի ճակատ մը գեղեցիկ լինի, ոչ շատ բարձր, ոչ շատ ցած, ոչ շատ տափակ, ոչ շատ կլոր, ոչ շատ նեղ եւ ոչ շատ լայն լինելու է։

Մատերը պոյն պատկերաւ եւ դուգաչափ կերպով դասերուն՝ ի շարջ բաշխուելու են, այնպէս որ դէմքի կրօրին(օվալ) չքնաղագեղութեանը նպաստէ։ եթէ տաղ դրիւք մը տեսնենք քիչ մ՝ անտեղեալ է։ ա՛լ ուսելի անհարմարելի է տեսնել ճակատ մը՝ որուն մազերը շատ վար կախուած են։

Ա. ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

ՇԱՏԱԽՕՍ
ՍԱՓՐԻՃՔ
Կոստանդնուպոլսոյ յեկեղեցւոյ տարբ.
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
Տ. Դ. Փոքրիկեանի

Կը ծախուի կամուրջի գլխու պատրաստ լրագիր ծախողներու. եւ ամէն Հայ դրատներու քով։

Գին 100 փարայ

ԾՕՆՈՒԹԻՒՆ

Կայսերական ղօրաց պիտոյից համար 4500 լիտր հինգ լուսոյլու ամէրիքան կաւաւ, լիտրը 99 1/2 զարուշի, եւ 60.000 ղդդ. Սիվրի հիսարիի բարձր դուրպա (չորաց) ՁՅԴԸ 3 1/2 զարուշի առաջիկայ դեսեմբերի յառաջիկայ երեքշաբթի սեպտեմբերի 12 ին վերջնական կնքագրով գնահատութեան պիտի դրուին 'ի Տարի Ճուչա։

Աւելի յիշեալ բաներէն մասնակցելու յոյժ ցանկացողներ կրնան գնահատման օրը ներկայ դտնուիլ յիշեալ տեղ ըստ ինքեան գնահատութեան։

7 սեպտ. 1872
'ի Գալատիա Սպասպասեան

LLOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍՈՒԻՍ
ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ
(ՍՒԿՈՒՐԻԱ)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՆԹԷՐՏՈՒՐՏԱ

Բոլոր ընկերութեան կ. Պոլսոյ գործակալութիւններն (աճէնցիոն) արտօնուած ունին ցանկաց, Մոմլու և. Գեսաբ վերայ վճարում ապահովելու։

Առաւել մանրամասն տեղեկութիւնք հարցանել պէտք է գրենել սատրաց տեղոյ։

ՀԱՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԳ — ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԻՔՄԱՆԷՋ
Ընդհանուր Գործակալ — Գլխաւոր Գործակալ
Գալատիա — Գալատիա
Բարանթիին փողոց թիւ 2 — Ի Պահնէ գործարան

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՊՈՂԸՆ
Գ. Ս. ԵՒՐԻՒԶԱՆ.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԹԱՅՐԻՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1872 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1 ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ 'Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

ժամ	թիւ		Խրատական նշանակ
11		1	Եկեղեցական Պէյիւքտէրէ Թարապիա, Պէյքօղ, Եկեղիքէօյ, Էմիրկէն Ր. Հիսար։
11	30	33	Եկեղեցական Մէզարպուրնու, Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եկեղիքէօյ, Պոյաճըք Ր. Հիսար, Պէպէք Արնաւ։
12		20	Ր. եւ Ա. Գաղաղէն Պէյիւքտէրէ Թարապ. Եկեղիք. Սիմէնու, Էմիրկէն Ր. Հիսար, Պէպէք։
12	15	25	Եկեղեցական Մէզար Պէյիւքտէրէ, Թարապիա Եկեղիքէօյ, Էմիրկէն Հիսար, Պէպէք։
1	30	32	Եկեղեցական Մէզար. Պէյիւքտէրէ Թարա. Եկեղ. (Ուրբաթ երերը Էմիրկ. Ի. Հիսար Պէպէք)
1	45	19	Բուսելի եւ Ամատօլու Գաղաղէն Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Օրթէնիա, Էմիրկէն Ր. Հիսար Պէպէք Օրթաք։ (բացի ուրբաթէ)
2	30	18	Եկեղեցական Մէզարպուրն. Պէյիւք. Թարապիա, Եկեղիքէօյ Պոյաճըքէօյ, Ի. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։
3	15	33	Եկեղեցական Մէզար. Պէյիւք. Թարապ. Եկեղիքէօյ Սիմէնու. Էմիրկէն Ի Հիսար, Պէպէք Աքնաւուտքէօյ, Գուրուչ Օրթաք։ Պէշիք։
4	15	20	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ, Թարապ. Եկեղիք. Միրիէօն, Պոյաճըք Ի. Հիսար Պէպէք Արնաւ։
5		32	Պէյիւքտէրէէն Թարապ. Եկեղիք. Էմիրկ. Ի. Հիսար. Պէպէք։ Արնաւուտք. Գէյրէրպ. Օրթաք. Պէշիք։
6		25	Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եկեղիքէօյ Էմիրկ. Ի. Հիսար։ Գանաւ Արնաւ Գուրուչ Օրթաք, Պէշիկթաշ։
6	45	4	Եկեղեցական Պէյիւքտէրէ Թարապիա, Պէյքօղ, Եկեղիքէօյ. Էմիրկէն Գանըրճա, Ի. Հիսար։ Դանթիլի, Աքնաւուտքէօյ։ Գէյրէրպէ։ Օրթաքէօյ։ Գուզկունճուք, Գէշիքթաշ, Ֆուսկիւլիաք։
8	45	19	Եկեղեցական Մէզարպուրնու, Պէյիւքտէրէ։ Թարապիա։ Պէյքօղ Կենիքէօյ, Պոյաճ. Ի Հիսար։ Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ։ Գաղաթաշ։
10		2	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ Թարապիա, Եկեղիքէօյ Սիմէն. Էմիր. Ի. Հիսար, Աքնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաք, Պէշիկթաշ։ (Ուրբաթի արերը ժամը 9 3/4ին)
			Աշնաւուտ գիւղէն
11	45	31	Աքնաւ. Գուրու. Գուզկ. Պէշիկ Գաղ. (Բացի ուրբաթէ)
12	15	3	Աքնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։
12	45	6	Աքնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։ Գաղաթաշ։
1	15	2	Աքնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
1	45	31	Աքնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գաղաթաշ։
2	30	5	Աքնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։
3		2	Աքնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ։ Գաղաթաշ։
3	15	6	Աքնաւուտքէօյ. Գէյրէրպէյի. Օրթաքէօյ Գուզկ. Պէշիքթաշ։ Գաղաթաշ։
7	30	31	Աքնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիք. Գաղաթ.
10		6	Աքնաւուտքէօյ Վանիքէօյ, Գէյրէրպէյ, Գուզկունճուք
11		5	Աքնաւուտքէօյէն ուշագոյն կառքը։
11	15	31	Պէշիքթաշ (Բացի ուրբաթէ)։
			Կիւրէնան նշանակ
12		21	Պէյքօղ Բաչապան։ Գանըրճա. Ա. Հիսար, Գանթիլի Վանիք, Զէնկիլքէօյ։ Գէյրէրպէյ, Գուզկունճուք։
12		4	Վանիքէօյէն Զէնկիլ։ Գէյրէրպ. Գուզկունճուք, Գաղաթ։
12	45	22	Գէյքօղ Բաչապ. Բիֆաթի փաչա մանալլէսի Գանըրճա, Ա. Հիս. Գանա. Վանի. Զէնկ. Գէյրէրպ. Գուզկ.
1	30	28	Պէյիւքտ, Գէյքօղ, Բաչապանէ, Գանըրճա, Ա. Հիսար, Վանիքէօյ Զէնկիլքէօյ։ Գէյրէրպէյ. Գուզկունճուք,
2	30	17	Պէյիւք. Թարապ. Գէյքօղ. Բաչա. Գանըր. Ա. Հիսար, Գանթիլի. Վանիքէօյ Զէնկիլ. Գէյրէրպէյ։ Գուզկ
4		21	Պէյքօղ. Բաչապանէ։ Բիֆաթ բայա մանալլէսի։ Գանըրճա։ Ա. Հիսար. Գանթիլի, Վանիքէօյ, Զէնկիլքէօյ։ Գէյրէրպէյի. (Բացի ուրբաթէ)։
8	45	22	Պէյիւք. Գէյքօղ, Բաչա Գանը. Ա. Հիսար Գանթիլ։

ի. Վանիք. Զէնկիլք. Գէյրէրպէյ. Գուզկ. Իւսկիւտար։ (Ուրբաթի օրերը Բիֆաթի փաչա մանալլէսի։)

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈՒԵՆԱՒՆԵՐԸ

			Խրատական նշանակ
1	15	33	Պէշիքթաշ։ Օրթաքէօյ։ Արնաւուտք։ Գէյրէրպէյ։ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եկեղիքէօյ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Եկեղեցական։
1	30	4	Գաղաթաշ։ Իւսկիւտար։ Պէշիքթաշ։ Գուզկունճուք։ Օրթաքէօյ Գէյրէրպէյ Արնաւուտքէօյ Գանթիլի։ Ի. Հիսար։ Գանըրճա։ Էմիրկէն Եկեղիքէօյ Պէյքօղ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ Եկեղեցական։
2	30	20	Պէշիքթաշ։ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ։ Արնաւուտքէօյ Գէյրէրպէյ։ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եկեղիքէօյ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Մէզարպուրնու։
3	15	32	Պէշիքթաշ։ Օրթաքէօյ։ Գէյրէրպէյ։ Արնաւուտք։ Գանթիլի։ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Սիմէնու։ Եկեղիքէօյ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։
4	15	25	Գաղաթաշ։ Պէշիքթաշ։ Օրթաքէօյ։ Արնաւուտքէօյ։ Ի. Հիսար։ Պոյաճըքէօյ։ Գանըրճա։ Եկեղիքէօյ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։
5	15	19	Պէշիք։ Օրթաք Արնաւուտք։ Գէյրէրպ։ Ի. Հիսար։ Էմիրկ։ Եկեղիք։ Գէյրպ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Մէզարպուրնու։ Եկեղեցական։
5	45	31	Իւսկիւտար։ Պէշիքթաշ։ Գուզկունճուք։ Օրթաքէօյ, Գէյրէրպ։ Զէնկիլ։ Վանիքէօյ Արնաւուտքէօյ։
6	30	22	Պէշիքթաշ։ Օրթաք։ Գէյրէրպէյ Արնաւուտք։ Գանթիլի։ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եկեղիք։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։
7	45	2	Գէյիքթաշ։ Օրթաքէօյ։ Արնաւուտքէօյ։ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եկեղիքէօյ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Մէզարպուրնու։ Եկեղեցական։
9		23	Արնաւ. Պէպէք. Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եկեղիք։ Թարապ։ Պէյիւք։ Մէզարպուրնու։ Եկեղեցական։
9	30	4	Ի Հիսար։ Պոյաճըքէօյ։ Եկեղիքէօյ։ Պէյքօղ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Եկեղեցական։
10		32	Եկեղիք։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Մէզարպուրնու։ Եկեղեցական։ (Ուրբաթի օրերը Ի. Ա. Գաղաթ այլ։
10	15	33	Օրթաքէօյ։ Պէպէք։ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Սիմէնու։ Եկեղիքէօյ։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Մէզարպուրնու։ Ի. Եւ Ա. Գաղաթ (Բացի ուրբաթէ։)
10	30	18	Պէշիքթաշ։ Գուրուչ։ Արնաւուտ։ Ի. Հիսար։ Պոյաճըքէօյ։ Եկեղիք։ Թարապ։ Պէյիւք։ Մէզարպ։ Եկեղեցական։
10	45	20	Օրթաքէօյ։ Պէպէք։ Ի. Հիսար։ Էմիրկ։ Սիմէն։ Եկեղիք։ Թարապիա։ Պէյիւքտէրէ։ Մէզարպուրնու։ Եկեղեցական։
11	15	19	Պէպէք։ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եկեղիք։ Թարապ։ Պէյիւքտ։ Եկեղեցական։
			Աքնաւուտ գիւղէն
1		31	Պէշիկթաշ։ Օրթաքէօյ։ Արնաւուտքէօյ։
4	15	2	Գաղաթաշ։ Գուրուչ։ Արնաւուտքէօյ։
9	15	6	Պէշիկթաշ։ Օրթաքէօյ։ Գուրուչ։ Արնաւուտք։ Վանիք։
10		5	Գաղաթաշ։ Պէշիկ։ Օրթաք։ Գուրուչ։ Արնաւուտք։
11		31	Պէշիքթաշ։ (Բացի ուրբաթէ)։
11	15	6	Գաղաթաշ։ Պէշիք։ Օրթաք։ Գուրուչ։ Արնաւուտք։
11	40	31	Օրթաքէօյ։ Գուրուչէշմէ։ Արնաւուտք
11	45	5	Պէշիքթաշ։ Գուզկունճուկ։ Արնաւուտքէօյ։
12		2	Պէշիքթաշ։ Օրթաքէօյ։ Գուրուչէշմէ։ (Բացի ուրբաթէ)
			Ասիական նշանակ
1	15	5	Իւսկի Գուզկ։ Գէյրէր։ Զէնկ։ Վանիք։ (Բացի ուրբաթէ)
2	30	21	Իւսկիւտար։ Գուզկունճուք։ Գէյրէրպ։ Զէնկիլք։ Վանիք։ Գանթիլի։ Ա. Հիսար։ Գանըրճա։ Բաչապանէ։ Գէյքօղ։ (Ուրբաթի օրերը Բիֆաթի Բաչա մանալլէսի)։
4		6	Գաղաթաշ։ Պէշիքթաշ։ Իւսկ։ Գուզկունճուկ։ Գէյրէրպէյի։ Զէնկիլքէօյ։ Վանիքէօյ։ Արնաւուտքէօյ։
9		12	Գուզկունճուկ։ Գէյրէրպէյ։ Զէնկիլքէօյ։ Վանիքէօյ։ Գանթիլ։ Ա. Հիսար։ Գանըրճա։ Բաչապանէ։ Գէյքօղ։ Թարա։ Պէշիք։ (Ուրբաթի օրերը ուշագոյն Գէյքօղ)։
10		28	Գուզկունճուք։ Գէյրէրպէյ։ Զէնկիլքէօյ։ Վանիքէօյ։ Ա. Հիսար։ Գանըրճա։ Բաչապանէ։ Գէյքօղ։ Պէյիւք։ (Ուրբաթի օրերը Թարապիա այլ)։
10	30	21	Գէյրէրպէյ։ Զէնկիլքէօյ։ Վանիքէօյ։ Գանթիլի։ Ա. Հիսար։ Գանըրճա։ Բիֆաթի բայա մանալլէսի։ Բաչապանէ։ Գէյքօղ։ (Բացի ուրբաթէ)։
11		22	Գուզկ։ Գէյրէրպէյի։ Զէնկիլք։ Վանիք։ Ա. Հիսար։ Գանըրճա։ Բաչապ։ Գէյքօղ
11	30	4	Գաղաթ։ Գուզկ։ Գէյրէրպէյ։ Զէնկիլ։ Վանիք։

Ա. Ռ Ե Ւ Տ Ր Ա Կ Ա Ն

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
ՕՍՄԱՆՅԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՏ 100 ԳՐՈՒՇԵՆ

Լոնդրա 3 ամիս գրաւոր 108 3/4
Փարիզ 23.50—55

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄԱՈՑ
11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Անգլ. լիրա	դուրուշ	109.12
Նաբոլէոն ոսկի	»	87.2
Իսպէնիոլ ոսկի	»	89. 6
Գերմանիոյ	»	54.14
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգնոգ	»	104.20
Պլճիկ	»	119.20

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԱՐՄՏԻՐ

Ցորեն կարմիր Գէլաբրիա	29	—34
» » Ազոզ	32	—35
» » Պալչիք	30	—32
» » Պուրիոդ	30	—32
» Թէքիրտաղ	30	—32
» կակուղ Ազոզ	30	—33
» » Գէլաբրիա	28	—32
Գիրոս Թունա	28	—32
Ցորեն կակուղ Պուրիոդ	28	—32
Վանա	30	—32
» » Պալչիք	28	—30
Եղիպտացորեն Թունա	19	—20
» Անատոլ.	17	—18
Գարի Թունա	14	—14 1/2
» Անատոլ.		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԹՈՂԱԿ ՁՈՐ

Պուրսա	դուրուշ	—
Անատոլու	»	—
Քոյա		
Էսքիշեհիր	»	
Պալճան	»	

ԲԱՄԲԱԿ

	դուրուշ	
Կէրմէ	հօխա	10
Իզմիր	»	10 1/2
Ատանա	»	9
Պարսկաստան	»	8
Վրաստան	»	8 1/2

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու յուտքուած	հօխա	
» չյուտքուած	»	
Բուսելի յուտքուած	»	
» չյուտքուած	»	
Վրաստան յուտքուած	»	
» կէս	»	
» չյուտքուած	»	
Ցոպրանա	»	
Եսկի Շմիր	»	8 3/4

ՄԱՉ

Պարսկաստան	հօխա	11—
Անատոլու	»	10—11 1/2
Շեքմակ	»	6—7

ՀԷՐ

Գայրերի Ա. տեսակ	հօխա	21
» Բ. »	»	19 —
Էնկլիզիա »	»	21
Ֆոպաթ »	»	
Ալէքսա »	»	
Լոզդան »	»	
Ֆօրուսմ		

ԹԻՆԹԻՐ

Լինկիզիա	հօխա	44 —45
Գաստամոնոյ	»	44 —
Պէյրաղար	»	46 —
Զէրքէզ	»	—
Վան	»	29 —

ԱՂԱՅ ՄՈՐՔ

Ամասիա	8 կոտր	24 Ս. Լ.
Սօղկաթ	» »	»
Սիվաս	» »	»
Էրզրում	» »	»
Գայսէրի	» »	»

ԶԷԹ

Մուսանիա	հօխա	7 1/2—
Ադալիա	»	հմ 1—
Աքքէզ	»	10 —
Սիսլի	»	Նոր

Պղինձ թոդաթ երկրին մէջ		9 1/2—10
Աֆիոն	»	260 —275
Քրիմբէ	»	25 —26
Սուսամ	»	—
Ղանաւաս Անատ.	Քիլէ	—
» Բուսելի	»	—
Մոհաքաս Պուրսայ. Լաչ	»	44 —
Գրաւոր	—	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

	դուրուշ	
Խանվէ. Բիրօ. սեռակ 100	հօխա	1300—
» Բ. »	»	1240
Եկմէն	»	
Ճաքար փայի Հոյ.	կնոյ.	250—
» » Գաղղ.	»	—
» գլուխ Գաղղ.		290—
Ջայ Բոնիֆ	հօխան	26 —
» Բէլբ Նապիկ	»	60 —80
Ակաղ (դալայ)	կենդ.	1065—
Պղպէղ (դիպէր)	հօխա	11—
Լեզակ (էլվիա) Գէնիալա	»	130 —140
» » Մատրաս	»	— —90
Զմէնք սաքաս 100 հօխ. Ֆր.		95 —
Երկաթ ճոպանէ		85 —
» սաքտակ		98 —
» բեսեցաս		80 —82
Քարֆիտա		112 —118
Բրինձ խալիոյ 100 Գիլ. Ֆր.		45
Կարագ. եղ Ռուսիոյ Ֆր.		13 —14
Խոտիաղ		60 —65